

23.5.2022

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto HE 36/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta

LUT-yliopisto kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausunnossaan:

Tavoite

Energiaintensiivisen teollisuuden kulut eivät saa paisua niin että Suomen taloudelle tulee ongelmia, kun osana ilmastomuutoksen vastaista toimintaa energiantensiivisen teollisuuden sähkön hinta nousee korkeammaksi kuin sellaisissa maissa, joissa ilmastomuutosta ei vastaavin toimin rajoiteta.

Taustaa

IPCC ja YKn ilmastokokoukset ovat linjanneet maapallon lämpenevän ja esittäneet yleisiä tavoitteita lämpenemisen rajoittamiseksi. Vaikka tavoitteet on yhteisesti tunnustettu ja niistä ollaan varsin yksimielisiä, niin varsinkin teollisuuden vähähiilisyys on edennyt hitaasti. Yksi syy on nousevien kustannusten aiheuttama lopputuotteen hinnan nousu, joka aiheuttaa hiilivuotoa niihin maihin joissa ko. kustannuksia ei ole. Esim. päästökauppa nostaa teollisuuden sähkön hintaa hiilidioksidimaksun verran, tuontituotteella ei vastaavaa kustannusta ole, jos tuonti on maasta, jossa päästökauppaa ei harjoiteta.

Haasteena on toisaalta kompensoida vain sellaista toimintaa, jota voidaan tukea sisämarkkinasäännösten perusteella (toimintarajoite) ja rajoittaa tuen määrä enintään haittaan (ei ylikompensointia).

LUT kommentoi

On huomattava, että Fit for 55-valmiuspaketissa komissio esittää, että vuodesta 2026 lähtien hiilivuotoa torjuttaisiin uudella hiilirajamekanismilla, joka korvaisi päästöoikeuksien ilmaisjaon uuden mekanismin piiriin kuuluvilla sektoreilla. On myös huomattava, että hiilirajamekanismi ei poista kilpailuhaittaa, kun viedään tuotteita maihin, joissa edelleenkin ei ole päästökauppaa. Tällaisia olisivat monet kehitysmaat.

Kiina ostaa merkittävästi metsäteollisuutemme tuotteita. Kilpailuhaaste tulee esim. USAn, Kanadan, Brasilian ja Chilen metsäteollisuuden Kiinan viennistä, joissa maissa ei päästökauppakustannuksia ei ole.

Kohdassa 4.1.4 oleva tuen käytölle asetettava ehto *”Toiminnanharjoittajien, joille tukea on myönnetty, edellytettäisiin kohdistavan vähintään 50 prosenttia heille myönnetystä tuesta kehittämistoimiin.”* on oikeansuuntainen ja omiaan vauhdittamaan teollisuuden hiilineutraliuspolkua.

Luonnoksessa esitetään *"Metsäteollisuuden tehdaspäästöt ovat vuonna 2020 noin 3 miljoonaa hiilidioksiditonniä/vuosi. Suotuisan toimintaympäristön vallitessa päästöt olisi mahdollista vähentää 0,3 miljoonaan tonniin vuoteen 2035 mennessä."* joka kuulostaa oikean suuntaiselta arviolta. Vaikka kysymyksessä on toteuttamiskelpoinen suunnitelma, se mistä tarvittavat investoinnit rahoitetaan ei ole vielä selvää.

LUT esittää

Kohdassa 4.1.4 voitaisiin selvemmin tuoda esille, että vedyn tuotanto uusiutuvalla sähköllä mukaan lukien jatkoprosessit e-metaaniksi, e-metanoliksi jne. voitaisiin katsoa kohdan *"toimintansa sähköistämiseen"* mukaiseksi, esimerkiksi muuntamalla kyseinen kohta muotoon **"toimintansa sähköistämiseen mukaan lukien vetytalous"**.

Fossiilittomat energiantuotantomuodot, joihin Suomessa merkittävästi investoidaan; aurinko-, tuuli ja ydinvoima ovat pääomavaltaita. Eli investointi alussa ja sen jälkeen hyvin pienet tuotantokustannukset. Sähköistämistuen oikean kohdistamisen avulla tällaisia investointeja voitaisiin tehostaa.

Vetytalous tarkoittaa Suomessa merkittävästi uusia investointeja ja vaatii mahdollisesti muutakin tukea.

EU on ottanut yhdeksi energiatehokkuuden kehittämistoimenpiteeksi aurinkopaneelien asentamisen. Kun ehdotuksessa on jo mainittu myös uusiutuvan energian käytön lisäys, olisi suotavaa, että esityksessä selvennettäisiin, onko aurinkosähkön tuotanto kohdan 4.1.4 mukainen toimenpide.

Lausunnon on laatinut LUT-yliopiston asiantuntija, professori Esa Vakkilainen.

Esa Vakkilainen
Professori